

Ferran Ràfols

11 Novembre 2014

e l t r a d u ï t

Ferran Ràfols Gesa (Barcelona, 1975) és traductor de l'anglès i del francès. Després d'estudis diversos sense cap relació amb la literatura va publicar un llibre de poemes i va descobrir tardanament la seva vocació de traductor. Durant uns anys va compaginar la traducció amb la feina de professor de matemàtiques, i des del 2008 s'hi dedica exclusivament. Ha traslladat al català autors com ara David Foster Wallace, Thomas Pynchon, Joseph Conrad, Evelyn Waugh, Gabriel Josipovici, Raymond Carver, Patricia Highsmith, Jonathan Lethem, Dave Eggers, Siri Hustvedt i Emmanuel Carrère, entre d'altres. De tant en tant escriu sobre la seva feina al blog *La màquina de fer llibres*.

David Foster Wallace (Ithaca, Nova York, 1962 – Claremont, Califòrnia, 2008) és considerat, encara avui, un dels escriptors més importants de les darreres dècades, el millor cronista del malestar dels Estats Units i una de les veus més crítiques i insatisfetes amb l'actual sistema polític i social. La seva primera novel·la, *L'esombra del sistema*, va ser publicada el 1987 amb molt bones crítiques i fins ara ha estat l'única obra seva traduïda al català (publicada per Edicions del Periscopi el 2013). La seva obra més famosa és *Infinít Jest* (1996), una novel·la de més de mil pàgines, l'acció de la qual transcorre en un centre de rehabilitació i en una acadèmia de tennis d'elit. La revista *Time* la va considerar una de les cent millors novel·les publicades en anglès des del 1923. Va publicar la seva obra en nombroses revistes com *The New Yorker*, *Esquire* i *Harper's Magazine*, per citar-ne unes quantes. Es va suïcidar el 12 de setembre de 2008 al seu domicili de Claremont, Califòrnia.

Coincidint amb l'aparició de l'assaig *L'aigua és això* (traduït per Ferran Ràfols i publicat per Edicions del Periscopi) publiquem per primer cop un conte seu, «Signifying nothing» (clara referència al conegut monòleg del *Macbeth* de Shakespeare), en català, traduït també per Ferran Ràfols en exclusiva per a *Paper de vidre*.

Que no significa res

Us n'explicaré una de bona. Va ser fa un parell d'anys, jo en tenia dinou i estava a punt de marxar de casa

dels pares i campar tot sol, i un dia, mentre feia preparatius, de cop i volta em ve aquest record del pare brandant-me la polla a la cara una vegada quan jo era petit. El record sorgeix del no-res, però és tan detallat i sembla tan sòlid que sé que és totalment cert. De cop i volta sé que va passar de veritat, que no va ser cap somni, tot i que tenia aquell punt tan estrany que tenen els somnis. El record sobtat és aquest. Jo devia tenir vuit o nou anys i estava sol a la sala, després de l'escola, mirant la tele. El pare va baixar i va entrar a la sala, i es va plantar davant meu, com aquell qui diu entre la tele i jo, sense dir res, i jo tampoc no vaig dir res. I, sense dir res, el pare es va treure la polla i es va posar a brandar-me-la a la cara. Recordo que a casa no hi havia ningú més. Devia ser hivern, perquè recordo que a la sala hi feia fred i jo m'havia embolicat amb la manteta de veure la tele de la mare. Una part de la raresa extrema de l'incident del pare brandant-me la polla a la cara allà a la sala d'estar va ser que ell no va dir res en tota l'estona (si hagués dit alguna cosa me'n recordaria) i que en el record no hi havia cap indicatiu de quina cara feia, de quina expressió tenia. Ni tan sols recordo si em va mirar. Només recordo la polla. La polla va captar tota la meva atenció, com si diguéssim. Ell simplement la brandava davant meu, sense dir res ni fer cap mena de comentari, la sacsejava com quan te l'espolses al lavabo, però alhora ho feia d'una manera que intimidava una mica, d'això també me'n recordo, com si la polla fos un puny que em posés a la cara mentre em desafiava a dir alguna cosa, i recordo que jo estava embolicat amb la manteta i que no em podia aixecar ni sortir de davant de la polla, i l'únic que recordo que vaig fer va ser moure el cap per tot arreu, mirant de treure-me-la de la cara (la polla). Va ser un d'aquells incidents tan estranys que sembla que no estiguin passant fins i tot mentre passen. Fins aleshores, les úniques vegades que havia entrevist la polla del pare havia sigut en algun vestuari. Recordo que movia el cap com aquell qui diu per tot arreu, sobre el coll, i que era com si la polla em seguís a tot arreu, i que mentrestant em passaven pel cap pensaments estrambòtics, com ara, «moc el cap com una serp», etc. No estava trempat. Recordo que la polla era una mica més fosca que la resta del pare, i grossa, i que tenia una vena lletja i grossa en un costat. El foradet de la punta era una mena de tallet empenyat que s'obria i es tancava una mica quan el pare brandava la polla, i en tot moment me la tenia davant de la cara, amenaçadorament, tant se val on girés el cap. El record és aquest. Després de tenir-lo (el record) vaig deambular per casa dels pares amb el cap emboirat, com atordit, amb un mal rotllo absolut, sense dir-ne res a ningú ni preguntar res. Sé que és l'única vegada que el pare va fer una cosa així. Tot plegat va ser quan jo feia les maletes per marxar de casa i anava per les botigues recollint caixes buides per fer el trasllat. A vegades em passejava per casa dels pares, estupefacte, amb un sentiment estranyíssim. No parava de pensar en aquell record sobtat. Anava a l'habitació dels pares i baixava a la sala. A la sala hi havia un nou equip audiovisual en lloc de la tele vella, però la manteta de la mare encara hi era, estesa al respatller del sofà quan no la feia servir ningú. Era la mateixa manteta del record. Jo no parava de pensar per què l'havia de fer, el pare, una cosa així, i què devia pensar, vull dir que què devia voler dir, allò, i intentava recordar si hi havia hagut alguna mena de mirada o emoció, mentrestant, a la cara del pare.

I ara la cosa es fa encara més estranya, perquè, finalment, el dia que el pare es va agafar mig dia lliure i tots dos vam anar al centre i vam llogar una furgoneta per fer el trasllat, aquell dia jo, a la furgoneta, de tornada cap a casa des de l'agència de lloguer, vaig treure el tema i li vaig preguntar pel record. L'hi vaig preguntar directament. No és que hi hagi una manera d'acostar-t'hi gradualment, a una cosa com aquesta. El pare havia pagat el lloguer de la furgoneta, i ara era el que la conduïa. Recordo que la ràdio de la furgoneta no funcionava. A la furgoneta, sense venir (des del seu punt de vista) a tomb de res, de cop i volta li dic al pare que fa poc que tot d'una vaig recordar el dia que va baixar i em va brandar la polla a la cara quan era petit, i més o menys li descriu el que he recordat, i li pregunto: «Què collons va ser, allò?» Quan vaig veure que es limitava a conduir la furgoneta sense fer ni dir res en resposta vaig insistir, vaig tornar a parlar del mateix incident i li vaig tornar a fer la mateixa pregunta. (Vaig fer com si potser no m'hagués sentit la primera vegada.) I llavors el pare —som a la furgoneta, en una petita recta de camí cap a casa per poder-me'n anar a viure sol— el pare, sense treure les mans del volant ni moure un sol múscul tret dels del coll, gira el cap per mirar-me, i em fa aquella mirada. No és una mirada

d'estar empenyat, ni confós, com si es pensés que no m'ha sentit bé del tot. I no és com digués «Però a tu què collons et passa?», o «fot el camp, collons», ni cap de les coses que acostuma a dir quan notes que està empenyat. No diu ni mitja paraula, però la mirada que em fa ho diu tot, com si no es pogués creure que acaba de sentir aquesta puta merda en boca meva, una mirada d'incredulitat total, de fàstic total, com si no només no m'hagués brandat mai la polla a la cara sense motiu quan era petit sinó que el sol fet que jo m'hagi pogut *imaginar* una merda així i que després com aquell qui diu m'ho hagi *cregut*, i que després m'hagi plantat davant seu en aquesta furgoneta de lloguer i com aquell qui diu l'hagi *acusat*. Etcètera, etcètera. La mirada que va reaccionar i em va fer a la furgoneta tot conduint quan li vaig esmentar el record i li vaig preguntar sense embuts què volia dir: va ser allò, el que em va treure del tot de polleguera, pel que fa al pare. La mirada que es va girar lentament i em va fer em deia que s'avergonyia de mi, i que s'avergonyia d'ell per tenir cap mena de relació amb mi. Imagineu-vos que esteu en un gran sopar o un banquet elegant d'aquells de jaqueta i corbata, i tot d'una us poseu sobre la taula, us ajupiu i foteu una cagarada allà mateix, a la taula, davant de tots els comensals; doncs la mirada que us faria el vostre pare si la féssiu (la cagarada) seria aquesta mateixa. Va ser més o menys llavors, a la furgoneta, que vaig tenir la sensació que el podia haver matat. Durant un segon vaig voler que la furgoneta s'obris pel mig i se m'empassés sencer de tan avergonyit com estava. Però només mig segon més tard vaig tenir la sensació que estava tan empenyat que el podia haver matat. Va ser estrany: fins aleshores el record mateix no m'havia empenyat, només m'havia donat mal rotllo, m'havia deixat en una mena d'atordiment sorprès. Però aquell dia a la furgoneta, la manera com el pare no va ni dir res i es va limitar a conduir cap a casa en silenci, amb les dues mans al volant, i la mirada que em va fer perquè jo l'hi havia preguntat, ara sí que estava empenyat com una mona. Sempre m'havia pensat que això de veure-ho tot vermell si et cabreges molt era una manera de parlar, però és real. Un cop ho vaig haver ficat tot a la furgoneta, me'n vaig anar i vaig estar més d'un any sense comunicar-me amb els pares. Ni una paraula. El pis on vivia, a la mateixa ciutat, devia estar només a dos o tres quilòmetres de distància, però ni tan sols els vaig donar el número de telèfon. Vaig fer com si no existissin. De tan fastiguejat i empenyat que estava. La mare no tenia ni idea de per què no em comunicava amb ells, però jo no pensava dir-n'hi ni mitja paraula, això segur, i m'hi hauria jugat els ous que el pare tampoc no n'hi diria res. Durant uns mesos, tot el que veia continuava estant lleugerament vermell, després que me n'anés i tallés la relació, o almenys una mica rosat. No hi pensava gaire sovint, en el record del pare brandant-me la polla a la cara, però amb prou feines passava un dia que no recordés la mirada que em va fer a la furgoneta quan vaig treure el tema. El volia matar. Vaig estar mesos pensant a tornar a casa quan no hi hagués ningú i clavar-li una pallissa. Les meves germanes no tenien ni idea de per què no em comunicava amb els pares, em deien que m'havia trastocat i que estava trencant el cor a la mare, i quan les trucava m'esbroncaven constantment per haver tallat la relació sense cap explicació, però jo estava tan empenyat que estava segur que me n'aniria a la tomba sense dir-ne ni mitja paraula més. No era que tingués por de parlar-ne, sinó que la merda aquesta m'havia tret tant de polleguera que tenia la sensació que si mai en tornava a parlar i algú em feia qualsevol mena de mirada passaria alguna cosa molt grossa. Gairebé cada dia m'imaginava que quan tornés a casa i li clavés la pallissa, el pare em preguntaria una vegada i una altra per què ho feia, i què volia dir allò, i que jo no li diria res, que no tindria cap mena d'emoció a la cara ni faria cap mirada mentre l'atonyinés.

I llavors, amb el pas del temps, de mica en mica ho vaig anar superant. Continuava sabent que el record del pare brandant-me la polla a la cara allà a la sala era real, però de mica en mica em vaig adonar que només perquè jo recordés l'incident, no volia dir necessàriament que ell també l'hagués de recordar. Vaig començar a veure que potser havia oblidat tot l'incident. Podia ser que l'incident fos tan estrany i tan inexplicat que el pare psicològicament l'hagués bloquejat, l'hagués eliminat dels seus records, i que quan jo, sense que vingués (des del seu punt de vista) a tomb de res, li havia tret el tema allà a la furgoneta, ell no recordés haver fet mai res de tan estrambòtic i inexplicat com baixar i brandar-me la polla amenaçadorament a la cara quan era petit, es pensés que jo m'havia grillat del tot i per això em fes

aquella mirada de fàstic absolut. No era ben bé que reconegués el fet que el pare no en recordava res, sinó més aviat que de mica en mica reconeixia que era possible que hagués bloquejat el record. De mica en mica semblava que l'ensenyança de qualsevol record així d'estrany és que tot és possible. Passat aquell any, vaig arribar a una posició en la meva actitud en què suposava que si el pare estava disposat a oblidar que jo havia esmentat el record de l'incident aquell dia a la furgoneta i no en tornava a parlar mai més, llavors jo també estava disposat a oblidar tot aquell cony d'història. No tornaria a parlar-ne més, m'hi podia jugar els ous. Quan vaig arribar a aquesta actitud respecte de tota la història era a principis de juliol, just abans del 4 de juliol, que també és l'aniversari de la meva germana més petita, o sigui que, sense que vingués (per a ells) a tomb de res, truco a casa dels pares i els pregunto si el dia de l'aniversari de la meva germana puc anar amb ells al restaurant on tradicionalment porten la meva germana el dia del seu aniversari de tant com li agrada (el restaurant). El restaurant, que és al centre de la ciutat, és italià, més aviat car i té una decoració bàsicament fosca, de fusta, i la carta és en italià. (La nostra família no és italiana.) Era irònic que fos en aquest restaurant, en un aniversari, que jo reprengués el contacte amb els meus pares, perquè quan jo era petit la tradició familiar era que aquest era «el meu» restaurant preferit, i sempre m'hi duïen el dia del meu aniversari. De petit, alguna cosa m'havia fet pensar que aquell restaurant el portava la Màfia, que em tenia del tot fascinat, de petit, i sempre burxava els pares fins que m'hi duïen almenys el dia del meu aniversari, fins que de mica en mica en fer-me gran vaig deixar enrere aquelles històries i llavors d'alguna manera es va convertir en el restaurant especial de la meva germana petita, com si ho hagués heretat. Les estovalles són de quadres negres i vermells, els cambrers semblen sicaris de la Màfia i a les taules del restaurant sempre hi ha ampolles de vi buides amb una espelma al forat, tota fosa, amb cera de diversos colors que corre i s'endureix als costats de l'ampolla en línies i formes variades. De petit, recordo que tenia una fascinació estranya amb les ampolles de vi amb els reguerols de cera seca per sobre, i que el pare m'havia de demanar contínuament que no la pessigués. Quan vaig arribar al restaurant, amb jaqueta i corbata, ells ja hi eren, asseguts a taula. Recordo que la mare feia cara d'entusiasme i d'estar contentíssima només de veure'm, i em vaig adonar que estava disposada a oblidar tot aquell any de no parlar-hi de tan contenta com estava de tornar a veure la família reunida.

El pare va dir: «Arribes tard». No tenia cap mena d'expressió a la cara, ni en un sentit ni en l'altre.

La mare va dir: «Em temo que ja hem demanat, si no et fa res.»

Vaig seure, i amb un somriure els vaig preguntar què m'havien demanat.

El pare va dir: «Un plat de pollastre presto, te l'ha demanat la mare.»

Vaig dir: «Però si jo odio el pollastre. Sempre l'he odiat. Com heu pogut oblidar que odio el pollastre?»

Ens vam mirar tots un segon, al voltant de la taula, fins i tot la meva germana més petita i el seu nòvio el dels cabells. Hi va haver un mig segon llarg de mirar-nos tots. I en acabat el cambrer va dur el pollastre de tothom. Llavors el pare va somriure, i va treure un puny en broma i va dir «Fot el camp, collons!». Llavors la mare es va posar la mà a dalt de tot del pit, que és el que fa quan té por de riure massa fort, i va riure. El cambrer em va posar el plat a davant, i jo vaig fer veure que el mirava i feia una cara, i tots vam riure. Va estar bé.

Publicat amb el permís d'Andrew Nurnberg Associates, subagents literaris dels drets de David Foster Wallace al territori espanyol.

Anuncis

zaplo.es

**¿TE PESA PAGAR
LAS VACACIONES?**

zaplo.es

**¿TE PESA PAGAR
LAS VACACIONES?**

Categoria : El traduït

Etiquetes : David Foster Wallace, Ferran Ràfols

Crea un lloc web gratuït o un blog a Wordpress.com.